

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, 01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt, <https://tm.lrv.lt>.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2022- - Nr.

DĖL VYRIAUSYBĖS NUTARIMO PROJEKTO

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija parengė ir teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimo Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ pakeitimo projektą (toliau – Nutarimo pakeitimo projektas), kuriuo keičiami Atlyginimo pranešėjams už vertingą informaciją tvarkos aprašas, Kompensavimo pranešėjams už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo tvarkos aprašas ir Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašas.

Nutarimo pakeitimo projekto tikslas – įgyvendinti 2019 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos nuostatas ir 2021 m. gruodžio 16 d. priimto naujos redakcijos Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo nuostatas (toliau – PAĮ).

Atlyginimo pranešėjams už vertingą informaciją tvarkos apraše siūloma patikslinti į komisijos posėdžius kviečiamų institucijų atstovų, turinčių patariamojo balso teisę, nuostatas, taip pat siūloma suvienodinti prašymų nagrinėjimo tvarką su Kompensavimo pranešėjams už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo tvarkos aprašo tvarka, kai pranešėjo prašoma pateikti papildomą informaciją, taip pat siūloma patikslinti ginčų nagrinėjimo tvarką pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą, bei siūloma ištaisyti šio aprašo priedo vizą.

Kompensavimo pranešėjams už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo tvarkos apraše siūloma patikslinti į komisijos posėdžius kviečiamų institucijų atstovų, turinčių patariamojo balso teisę, nuostatas, taip pat siūloma suvienodinti prašymų nagrinėjimo tvarką su Atlyginimo pranešėjams už vertingą informaciją tvarkos aprašo tvarka, kai pranešėjo prašoma pateikti papildomą informaciją, taip pat siūloma patikslinti ginčų nagrinėjimo tvarką pagal Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymą, siūloma ištaisyti šio aprašo priedo vizą bei siūlomi kiti redakcinio pobūdžio šio aprašo priedo patikslinimai.

Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos apraše (toliau – Vidinio kanalo tvarkos aprašas) siūloma nustatyti reikalavimą vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalus (toliau – vidinis kanalas) įdiegti juridiniams asmenims, kitoms organizacijoms, užsienio juridinių asmenų ar organizacijų padaliniams, nepriklausomai nuo jų veiklos pobūdžio, kuriuose dirba 50 ar daugiau darbuotojų. Taip pat siūloma nustatyti pareigą įsidiegti vidinius kanalus įstaigoms, kuriose dirba mažiau nei 50 darbuotojų ir kurių veikla susijusi su vartotojų ir investuotojų apsauga, finansinių paslaugų ir kapitalo rinkų, bankininkystės, kredito, investicijų, draudimo ir perdraudimo, profesinės ar asmeninės pensijos produktų, vertybinių popierių, investicinių fondų, mokėjimo paslaugų ir veikla, pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevencija, transporto bei aplinkos apsauga, t. y. privatus juridiniai asmenys, kitos organizacijos, užsienio juridinių asmenų ar organizacijų padaliniai, kurių veiklos pobūdis patenka į teisingumo ministro tvirtinamą pažeidimų sąrašą, į kurį perkeliamos 2019 m. spalio 23 d.

Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos priedo I dalies B punkto ir II dalies nuostatos, privalo įdiegti vidinį kanalą. Siūloma nustatyti galimybę privataus sektoriaus įstaigoms dalytis ištekliais, kurių reikia informacijai apie pažeidimą gauti, t. y. privataus sektoriaus įstaigoms siūloma suteikti galimybę taikyti grupės lygmens vidinių informavimo apie pažeidimus kanalų diegimą, tačiau kiekviena įstaigos padalinys ar dukterinė įmonė, kurioje dirba 250 ar daugiau darbuotojų, turėtų turėti atskirą vidinį kanalą. Privatūs juridiniai asmenys, kitos organizacijos, užsienio juridinių asmenų ar organizacijų padaliniai, kurių kiekviename dirba nuo 50 iki 249 darbuotojų, gali tarpusavyje dalytis vidiniais kanalais ir atlikti veiksmus, reikalingus informacijai apie pažeidimą gauti ar bet kokiam tyrimui, susijusiam su vidiniu kanalu gauta informacija apie pažeidimą, atlikti laikantis konfidencialumo principo, taip pat teikti informaciją asmeniui, pateikusiam informaciją apie pažeidimą, bei šalinti pažeidimus, apie kuriuos pranešama. Vidinio kanalo tvarkos apraše siūloma nustatyti pareigą įstaigoms kaupti informaciją susijusią su pateikta informacija apie pažeidimą ir jos tyrimą, t. y. įstaigos turi užtikrinti, kad vidiniu kanalu pateikta informacija apie pažeidimą būtų kaupiama ir laikoma patvarioje ir prireikus atkuriamoje laikmenoje, kurioje galima rasti reikiamą informaciją susijusią su pažeidimu. Laikmenoje turi būti saugomi pokalbio įrašai, jei tokie yra daromi, apie įvykusius susitikimus su informaciją apie pažeidimą teikiančiu asmeniu ir kompetentingu subjektu, susitikimo pokalbio protokolai ir kita informacija susijusi su pažeidimu, apie kurį pranešta. Taip pat siūloma sudaryti visuomenei sąlygas gauti vidiniais ir išoriniais įstaigos komunikavimo kanalais visą informaciją apie įstaigoje veikiančią vidinį kanalą, informacijos apie pažeidimą teikimo ir nagrinėjimo įstaigoje procedūras, asmens, pateikusio informaciją apie pažeidimą, teisinės gynybos priemonės kaip nurodyta PAĮ 11 straipsnio 3, 5 dalyse, kuriomis saugoma nuo neigiamo poveikio priemonių, taip pat asmens, teikiančio informaciją apie pažeidimus, teisės ir garantijas bei atsakomybės netaikymą už informacijos atskleidimą kaip nustatyta PAĮ 3 straipsnio 3 dalyje, komunikavimo būdus, kaip konfidencialios konsultacijos gali būti teikiamos asmenims, svarstantiems teikti ir pateikusiems informaciją apie pažeidimą, statistinius duomenis apie vidinio kanalo veiksmingumą (kiek įstaigoje per vidinį kanalą pateikta informacijos apie pažeidimus, kiek iš jų yra išnagrinėta, kiek iš jų yra perduota kompetentingai institucijai, kiek resursų kasmet yra skiriama vidinio kanalo palaikymui) ir kitą aktualią informaciją, susijusią su informacijos apie pažeidimus teikimu ir nagrinėjimu įstaigoje. Vidinio kanalo tvarkos apraše siūloma įtvirtinti galimybę įstaigoms įsigyti vidinių kanalų administravimo paslaugas iš kitų tokias paslaugas teikiančių įstaigų ar išorės trečiųjų šalių (informacijos apie pažeidimus teikimo platformų teikėjai, auditoriai, profesinių sąjungų atstovai arba darbuotojų atstovai ir pan.), jeigu jos užtikrina, kad teikiant paslaugas bus laikomasi nepriklausomumo, konfidencialumo principų, duomenų apsaugos reikalavimų. Pažymėtina, kad trečiųjų šalių atliekami veiksmai neapima pateiktos informacijos apie pažeidimą tolesnių veiksmų realizavimo, t. y. pateiktos informacijos apie pažeidimą nagrinėjimo bei sprendimų priėmimo. Siūloma įtvirtinti nuostatas susijusias su PAĮ įtvirtintos galimybės žodžiu teikti informaciją apie pažeidimus įgyvendinimu, įgyvendinant PAĮ 4 straipsnio 7 dalies nuostatą, kuri imperatyviai numato, kad „*informacijos apie pažeidimą teikimo žodžiu tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija*“.

Nutarimo pakeitimo projektas tiesiogiai neįgyvendina Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72, nuostatų.

Nutarimo pakeitimo projektas nenotifikuotinas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo pažyma nerengiama, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“, 4 punktu.

Nutarimo pakeitimo projekte neįtvirtinami terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka. Nutarimo pakeitimo projektas atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Nutarimo pakeitimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS) Projektų registravimo posistemyje. Atskirų konsultacijų su visuomene nebuvo.

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2021 m. sausio 13 d. raštu Nr. (138Mr) 2T-56 Nutarimo pakeitimo projektas buvo pateiktas suinteresuotoms institucijoms ir įstaigoms išvadoms gauti skubos tvarka. Pasiūlymus pateikė Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Lietuvos Respublikos finansų ministerija, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra, VĮ „Transparency International“ Lietuvos skyrius, Vilniaus miesto savivaldybės administracija, Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija, Valstybinė mokesčių inspekcija, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, Lietuvos bankas, Lietuvos verslo konfederacija, Lietuvos pramonininkų konfederacija, Lietuvos darbdavių konfederacija, Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, asociacija „Inestors‘ Forum“, Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“ pastabų ir pasiūlymų dėl Nutarimo pakeitimo projekto per nustatytą laiką nepateikė. Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija, Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija, Valstybės saugumo departamentas, Viešųjų pirkimų tarnyba, Valstybinė darbo inspekcija, Nacionalinė teismų administracija, Valstybės tarnybos departamentas informavo, kad dėl Nutarimo pakeitimo projekto pastabų neturi.

Nutarimo pakeitimo projektas patikslintas pagal suinteresuotų institucijų ir įstaigų pateiktas pastabas ir pasiūlymus. Su visomis suinteresuotomis institucijomis ir įstaigomis darbo tvarka suderinta, kad jos iš esmės pritaria Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos pateiktiems neatsižvelgimo ar atsižvelgimo iš dalies į jų pastabas argumentams ir toliau šių pastabų nebeteikia. Pažymėtina, kad rengiant Nutarimo pakeitimo projektą taip pat buvo atsižvelgta į Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros 2018 m. lapkričio 27 d. rašte Nr. 17.2.-5945 nurodytas pastabas, kurios buvo teiktos dabar galiojančiai PAĮ redakcijai. Visuomenės pastabų ir pasiūlymų negauta.

Paminėtina, kad Europos Komisija, teikdama siūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2019/1937 dėl asmenų, pranešančių apie Sąjungos teisės pažeidimus, apsaugos, atliko siūlomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą (*Impact assessment*)¹, kuriame pateikiami skaičiavimai, kad vidinių kanalų įdiegimas vidutinėje įstaigoje galėtų kainuoti apie 1 374 eurų, o jų metinis administravimas – apie 1 054 eurus (įskaitant kasmetinius darbuotojų mokymus, kurių gali ir neprireikti). Atsižvelgiant į tai ir vertinant greitą PAĮ įsigaliojimo datą (2022 m. vasario 15 d.) nustatant pareigą įsidiegti vidinius kanalus bei atlikti kitus privalomus veiksmus tam tikrų sričių įstaigoms, galima daryti prielaidą, kad vidutinio dydžio įstaigos vienkartinės vidinių kanalų įdiegimo išlaidos galėtų siekti maždaug vieną tūkstantį eurų, vidinių kanalų metinės veiklos/administravimo išlaidos – taip pat apie vieną tūkstantį eurų.

Lietuvos Respublikos Seimo Teisės ir teisėtvarkos komitetas, kaip pagrindinis komitetas 2021 m. lapkričio 18 d. teikęs išvadą dėl Pranešėjų apsaugos įstatymo Nr. XIII-804 pakeitimo įstatymo projekto, pritarė Biudžeto ir finansų komiteto 2021 m. spalio 13 d. išvadoje pateiktam pasiūlymui įvertinti poreikį skirti kompetentingai institucijai (Generalinei prokuratūrai) didesnę finansavimą pranešėjų atlyginimui už vertingą informaciją ir kompensacijoms už pranešėjų patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl jų pateiktų pranešimų mokėti.

¹ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/initiatives/com-2018-218_en

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“, įgyvendinančiu PAĮ nuostatas, susijusias su atlyginimu už pranešėjų pateiktą vertingą informaciją, kompensavimu už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo, pranešėjams kompensacijos ir vienkartinės piniginės išmokos išmokamos iš Generalinei prokuratūrai tam tikslui skirtų valstybės biudžeto asignavimų. 2021 m. Generalinei prokuratūrai skirti asignavimai – 115 tūkstančiai eurų. Remiantis Generalinės prokuratūros pateikta informacija², per 2019 m. buvo gauti 4 prašymai dėl atlyginimo pranešėjams už vertingą informaciją išmokėjimo, dėl kurių generalinis prokuroras priėmė sprendimus atlyginimų pranešėjams neskirti. 2019 m. vienas asmuo kreipėsi dėl kompensavimo už neigiamą poveikį ar patiriamus neigiamus padarinius dėl pranešimo, tačiau šis asmuo neturėjo pranešėjo statuso, todėl kompensavimo klausimas sprendžiamas taip pat nebuvo. 2020 m. pateikti du prašymai dėl atlyginimo, kurie buvo patenkinti ir dviem pranešėjams buvo išmokėtas 19 000 eurų atlyginimas. 2020 m. pateikti 3 prašymai dėl kompensavimo už patiriamą neigiamą poveikį ir galimus padarinius dėl pateikto pranešimo. Visi trys prašymai patenkinti ir generalinio prokuroro sprendimais išmokėta 5 650 eurų kompensacijų. 2021 m. pateikti 3 prašymai, iš kurių tik vienam pranešėjui buvo išmokėtas 5000 eurų atlyginimas. 2021 m. nebuvo gauta prašymų dėl kompensavimo skyrimo.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, galima teigti, kad valstybės biudžeto lėšų teikiamam Nutarimo pakeitimo projekto įgyvendinimui neprireiks, kadangi pastaruoju metu kasmet skiriami asignavimai PAĮ nuostatų įgyvendinimui yra neišnaudojami, tačiau prognozuoti, kokią galimą finansinę naštą patirs valstybė įsigaliojus PAĮ ir Nutarimo projekto pakeitimams nepradėjus jų taikyti, yra sudėtinga.

Nutarimo pakeitimo projektą parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Korupcijos prevencijos ir vidaus tyrimų skyriaus (l. e. p. vedėja Radvilė Masiulionienė, tel. 266 2929, el. p. radvile.masiulioniene@tm.lt) vyr. specialistė Dvilė Baroli, tel. 266 2890, el. p. dovile.baroli@tm.lt.

Atsižvelgiant į tai, kad, vadovaujantis PAĮ 2 straipsnio 3 dalimi, Vyriausybė iki 2022 m. vasario 15 d. turi priimti PAĮ įgyvendinti būtinus teisės aktus ir siekiant tinkamai pasiruošti PAĮ įgyvendinimui, maloniai prašome Nutarimo pakeitimo projektą įvertinti ir svarstyti Vyriausybės posėdyje skubos tvarka.

PRIDEDAMA:

1. Nutarimo pakeitimo projektas, 12 lapų;
2. Nutarimo pakeitimo projekto lyginamasis variantas, 2 lapai.
3. Direktyvos (ES) 2019/1937 atitikties lentelė, 116 lapų;
4. Suinteresuotų institucijų ir įstaigų raštų kopijos, 33 lapai.

Teisingumo ministrė

Evelina Dobrovolska

Dvilė Baroli, (8 5) 2662890, el. p. dovile.baroli@tm.lt

²Apžvalga „Pranešėjų apsauga 2019 metais“ <https://www.prokuraturos.lt/data/public/uploads/2020/07/pranesejai-ataskaita-2019-1.pdf>